

Merhaba
Gazetesinin
okurlarına
armağanıdır.
Çarşamba
günleri
yayımlanır.

AKADEMİK

Sayfalar

Cilt: 8 Sayı: 14
23 NİSAN 2008 ÇARŞAMBA

Hazırlayanlar: M. Ali UZ - Ali İŞİK
maluz@merhabagazetesi.com.tr • aliisik@merhabagazetesi.com.tr

Mr. Necati Elgin

- Ö Z E L S A Y I S I -

Mehmet Ali UZ

Postadan Çıkan Hazine

*Soldan ikinci
Müze Müdürü
Mehmet Önder,
sol tarafında
Md. Yrd.
Necati Elgin
ve diğer Müze
görevlileri.*

Onu, Ankaravî Mehmet Dede'yi araştırırken tanıdım. Konya Şer'îye Sicilleri fihristini tararken dostluğumuz ilerledi. Artık onu hem yeni yazı hem de rik'a yazılarından tanıyordum.

Hele Anıt dergisinde bir makalesi vardı ki, beni ve ilim âlemini büyük bir hatadan kurtarmıştı. O makalesine kadar herkes Konya'da mefün Köşeç Ahmet Efendi (Ahmet Efendi Hamamı ve Taş Kapı Medresesi mütevellisi Şeyh

Ahmet Efendi) ile Trabzonî Şeyh Ahmet Dede'yi aynı şahıs olarak biliyordu. O, bu iki şahsın ayrı şahıslar olduğunu ve farklı dönemlerde yaşadığını delileri ile ispat ediyordu. Ve ilim âlemini bu yanlıştan kurtardı.

"Konya Kültürüne Hizmet Edenler" isimli eserimi hazırlarken bu zat hakkında yeterli bilgi ve belge olmadığı için hayatını bu kitabın birinci cildine koyamamıştım. Bu zat uzun yıllar Mevlâna Müzesi'nde çalışmış ve emekli olduktan sonra İstanbul'a yerleşmiş ve orada vefat etmişti.

Aradan zaman geçti. Bir gün bu zatın oğlu ile değerli dostum Kamil Uğurlu Beyin, oğlunun düğün yemeğinde tanıştım. Babası hakkında bilgi istedim. Çok geçmedi gerekli bilgiler elime ulaştı. Ve bu zatı, "Konya Kültürüne Hizmet Edenler" isimli kitabımızın ikinci cildine aldım. Gerçekten bu zatın Konya kültürüne hizmeti çok yüküktü.

Bu değerli insanı merak ettiniz. Kendisini giyaben ve çalışmalarından tanıdığım bu değerli Mevlâna âşığı, hizmet ehli insan, Necati Elgin, oğlu ise Ahmet Güner Elgin'dir. A. Güner Elgin Bey de tanınmış bir basın mensubu...

Akşama yakın cebimden, gazeteden Harun kardeşimiz aradı, "Hocam, arabanız burada olduğuna göre, yakınlarda bir yerdesiniz. Size bir koli geldi. Almayı unutmayın" diyordu.

Koliyi aldım. Eve gidince hemen açtım, bir sürü evrak ve belgenin üzerinde şu not vardı:

"Muhterem Mehmet Ali Uz Beyefendi,

Babama duyduğunuz ilgi ve onun hatırasını yaşatma çabanız için şükranlarımı sunuyorum.

İlk bulduğum evrak ve notlar bun-

lar. Buldukça göndereceğim.

Kâmil Uğurlu Bey kardeşimiz sizin tetkikinizden sonra bir de kendisinin elden geçireceğini söyledi.

Bilginize sunuyorum. Tekrar tekrar teşekkür ediyor ve saygılarımı iletiyorum.

Ahmet Güner Elgin

5 Mart 2008”

Heyecanlandın. Evraklar arasında neler yoktu ki... Dergah'ta mevcut kitabe ve kabir taşları ile ilgili notlar yanında, takvim yapraklarına kaydettiği özel notlar, yurtiçi ve yurtdışından gelen yüzlerce mektup (Çoğu önemli şahsiyetlerden), kendi el yazısı ile istinsah ettiği bir divan ve onlarca resim, büyük emekle meydana getirdiği bir cönk. Birkaç da neşredilmemiş makale...

Bunlar başkaları için bir önem arz etmeye bilir ama, bizim için bunların her biri bir hazine değerinde. Bu sebeple postadan hazine çıktı, diyorum. Bunların çoğunu ileri sayfalarda bulacaksınız.

Gelen evrakları inceleyince Necati Elgin Bey'e olan muhabbet ve hayranlığımın boşa olmadığını anladım.

Gelen evrak ve belgeler üzerinde geniş bir çalışma başlatacağız. Elimizdeki bütün belgeler Cd ortamına aktarılarak Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi ile Koyunoğlu Müze ve Kütüphanesinde muhafaza edilecek, isteyenler bu belgelerin Cd'lerinden istifade edebilecekler.

Çönk ve mektuplarla ilgili çalışmayı arkadaşlarımızın kaleminden ileri sayfalarda okuyacaksınız.

Necati Beyin gelen evraklar arasında önemli bir çalışması da, Müze içerisindeki kitabelerle ilgili olan, "Kitabeler Mecmuası" adını verdiği çalışmasıdır. Onunla ilgili tanıtımı da fakir yapmaya çalışacağım.

Necati Bey Unutulan, Unutturulan Büyük Bir Değer

Pek çok insan Necati Elgin Beyin çalışmalarından istifade etmiş, ama ondan kimse bahsetmemiş. Bu sebeple yeni nesil onu tanımıyor. Evraklar arasında onun bilgisinden istifade ettiklerini ifade etmekten çekinmeyen ilim adamları var. Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver bir mektubunda:

"Aziz Hocamız,

Bu sefer sizden çok yeni şeyler öğrenerek, güzel ve rahat bir yolculuktan sonra İstanbul'a dönmüş bulunuyorum.." derken, Ankara Fen Fakültesi Profesörlerinden F. Markgraf da:

"Pek muhterem Necati Bey,

....İnşallah bize, bir defa daha Konya'ya gelip sizinle görüşüp ve ilminizden istifade etmek nasip olacak" diyor.

Baktım Necati Elgin merhumun vefat tarihi, 27 Nisan 1977. O günlere denk düşen Akademik Sayfalar'ımızın 30 Nisan tarihli bu sayısını M. Necati Elgin Özel Sayısı olarak çıkarmayı uygun buldum.

Ayrıca elimizdeki belgelerden birkaç kitap hazırlanabileceğini düşünüyorum. Belki ona olan borcumuzu kısmen de olsa, böylece yerine getirmiş oluruz.

Vefat yıldönümünde M. Necati Elgin Beyi rahmet ve minnetle anıyor ve teşekkürler A. Güner Elgin Bey diyorum.

Mehmet Ali UZ

M. Ali UZ MUSTAFA NECATİ ELGİN (1907- 1977)* I. HAYATI

1907 yılında Kiğı'da doğdu. Babası Ahmet Tevfik Bey, annesi Munise Hanımdır. Erzurum'un tanınmış ailelerinden Şiroğlular'a mensuptur. Mustafa Necati, babasının ordudaki görevleri dolayısıyla öğrenimini çeşitli il ve ilçelerde tamamladı.

Resim arkası:

Hindistan Hükümetince armağan edilen Mevlâna eserlerinin takdim merasimini müteakip Müzeden topluca ayrılış.

Resimdekiler:

Vali Cemil keleşoğlu, Neyzenbaşı Halil Can, Müze Md. V. Necati Elgin, Mebus H. Âmil Keymen, Ayinhân Cemaleddin Efendi

Babası Ahmet Tevfik Beyin Sarıkamış'ta şehit olması üzerine beş kardeşi ile birlikte bütün sorumlulukları annesi Munise Hanımın omuzlarına bindi. Büyük ağabeyinin de daha genç bir zabıt adayı iken, Çanakkale'de şehit olması, Erzurum ve civarındaki Rus-Ermeni saldırıları üzerine aile Tokat'a gelip yerleşti.

1339/1923 yılında Tokat İdadisini bitirdi. Bir süre de Askerî Lisede okudu. Ayrıca Öğretmen Okulu imtihanını vererek öğretmenlik mesleğine

intisap etti. İki kardeşi askerî okullarda okuyarak subay oldu. Ablaları da subaylarla evlendi Ailede tek sivil olan Mustafa Necati, 1929'da Cumhuriyet'in öğretmen ordusuna katıldı. İlk görev yeri Niksar'dır. Orada, yine bir ordu mensubu olan ve İstiklâl Savaşı'nda büyük hizmetleri bulunan Üsteğmen Osman Nuri Özbek'in kızı Semiha Hanımla evlendi.

Soyadı Kanunu çıkınca Elgin soyadını aldı. Niksar'da özellikle folklor araştırmalarına ağırlık verdi. Erzurumlu Emrah ile ilgili bir inceleme hazırladı. Diğer öğretmen arkadaşları ile birlikte Niksar Halkevi dergisi ÜLKER'İ çıkardı. Dergi, ilim ve sanat çevrelerinde büyük ilgi gördü.

Evliliğinden A. Güner, Şahika ve

Zuhal adlarında üç çocuğu olan M. Necati, Büyük Erzincan Depremi (26 Aralık 1939) sırasında Reşadiye'nin Bereketli köyünde idi. Depremden sonra Konya'ya nakli yapıldı. Mevlâna Müzesi yanındaki Dumlupınar İlkokulunda göreve başladı.

Aynı zamanda iyi bir hattat olan Necati Elgin, hattatlığı da Tokat'ın meşhur hattatlarından Sarı Mehmet Besim Efendiden öğrendi. Daha ziyade nesih, ta'lik ve rik'a yazılarında ihtisas sahibidir. Mevlâna'nın 440 sayfalık Fihimafih'ini Konya Müzesi'ndeki tek nüshadan kopya ederek zamanın belediye başkanı Muhlis Koner'e hediye eder.

Arapça ve Farsçayı da Turhal'ı büyük âlim Hacı Mustafa Efendiden okuyan Mustafa Necati, şiir ve edebiyatla da ilgilenmiştir.

Merhum, 1940 yılından vefatına kadar, Mevlâna Hazretlerinin manevi dünyasına kendisini adadı, mesleki ve ilmî yöndeki bütün çalışmalarını bu konuya tahsis etti. Öğretmenliğinden kalan boş zamanları Konya Türk Ocağı ve Konya Halkevi'ndeki çalışmalara ayırdı. Halkevi Tiyatrosunun bütün oyunlarında rol aldı. O sıralarda Halkevi Kütüphanesini yöneten Veli Sabri

Uyar'la çok yakın bir dostluk kurdu. Büyük bir emek mahsulü ve sahasında tek denilebilecek bir eser olan "3. Selim-İlhâmî Divanı" adlı eserini yayımladı.

Konya Halkevi ve Anıt dergileri ile mahalli gazetelerde Konya'nın yetiştirdiği ilim adamları, sanat ve kültür hayatı ve bilhassa Hz. Mevlâna ile ilgili konularda çeşitli makaleleri çıktı.

1950'den itibaren Konya Mevlâna Müzesi'nde görevlendirildi. 22 yıl süren bu dönemde Dergâh'ta ilmî çalışmalar yapan bütün akademisyenlerin ve araştırmacıların en büyük yardımcısı oldu. Müzedeki kitaplığın tasnif ve tanzimi, Hamuşan'daki mezar taşlarının ve kitabelerin kaydı, Konya ve çevresindeki köy ve kasabalarda bulunan, çıkarılan eserlerin, değerli yazmaların müzeye kazandırılmasında büyük emeği geçti.

1972 yılında emekli olup İstanbul'a yerleşti. O yıl Tünel'de bulunan ve karakol olarak kullanılan Galata Mevlevihanesi'nin ihyası, Divan Edebiyatı Müzesi olarak yeniden kazandırılması programında bakanlık tarafından uzman olarak görevlendirildi, Mevlevihanenin faal dönemine yakın şekilde restorasyonuna nezaret etti.

Resim arkası:

Necati Elgin, bir yabancı askerî misyon heyetine Müzede bilgi verirken

Resim arkası:

Abdülbaki
Gölpınarlı, Bayan
Önder ve Necati
Elgin.

Hamuşan bölümünün Halet Efendi Kütüphanesinin, semahanenin tanziminde, Galata Mevlevihanesi'nin demirbaşında bulunan çeşitli yerlere dağılmış değerli eserlerin, Mevlevî yâdigârlarının yerlerine yerleştirilmesi ve envanterinin yapılp sergilenmesinde yönetici olarak çalıştı. Gerek Halet Efendi Kütüphanesindeki eserlerin, gerek kabristanında yatan, mezar taşları bulunan veya kaybolmuş Mevlevî büyüklerinin tespitini ve kayda geçirilmesini sağladı.

Merhumun, Anıt dergisinin 24. sayısında yayımlanan, "Trabzonî Şeyh Ahmet Dede" başlıklı makalesi, son derece önemli bir makaledir. O bu makalesinde, Köseç Ahmet Sultan ile Trabzonî Ahmet Dede'nin aynı şahıslar olduğunu ispat eder. Ve böylece büyük bir yanlışlığı tashih etmiş olur.

Âşık Şem'i'nin kabrinin bulunmasından sonra, kemiklerini bizzat yeniden kefenleyip bugünkü kabrine koyan da odur.

M. Necati Elgin, 27 Nisan 1977 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve Zincirlikuyu'da aile kabristanında toprağa verildi.

II. KİTAPLARI

1. Selim III (İlhamî), Konya, 1959.

III. BAZI MAKALELERİ

1. "Dil ve Tarih Bakımından Çelebi ve Çelebilik", Konya, VIII (83) Şubat 1946, s. 10-14.

2. "500 Yıl Önce Konya'nın Yetiştirdiği Bir Musiki Üstadı", Konya, XI

(118-119), s. 39-41.

3. "Mevlâna Celâleddin-i Rumi'nin 676. Ölüm Yılı", Konya, XII (133-134), Kasım-Aralık 1949.

4. "Şair Rasih Hakkında", Yeni Meram, 6 Şubat 1952.

5. "Hazreti Mevlâna ve Ebced Hesabı", Yeni Konya, 17 Aralık 1952.

6. "Kaybettiğimiz Kıymet Ulemandan Mehmet Bülbül Hoca", Yeni Konya, 10 Eylül 1955.

7. "Hz. Mevlâna Hakkında Yazılan Menakıbnameler". Yeni Konya, 17 Aralık 1956.

8. "Mevlevî Bilgini Mesnevîhan Ahmet Avni Konuk", Yeni Konya, 24 Ocak 1957.

9. "Hücrenişin Mehmet Dede". Yeni Konya, 10 Ekim 1937.

10. "Konya Müzesi Yazmalarından Mürşidü't-Talibîn", Anıt 2 (20-21), Mart-Nisan 1957, s. 15-23.

11. "Sultanü'l-Ulemâ'nın Merkadi", Anıt, 3(22-23), Mayıs- Haziran 1958, s. 16-18.

12. "Merhum Muhlis Koner", Yeni Konya, 28 Ocak 1959.

13. "Trabzonî Şeyh Ahmet Dede (Mesnevîhan, Mutasavvif, Şair, Fakih ve Müellif)", Anıt 4(24), Ocak-Şubat 1959, s. 16-18.

14. "Mesnevî Beyitleri", Anıt, 4 (25), Haziran 1959, s. 27-28.

15. "Mevlâna Dergâhı'nın En Sadık Hücrenişini (Mehmet Dede)", Anıt, 5 (27), Mayıs 1960, s. 13-14.

16. "Mehmet Sa'it Hemdem Çelebi ve Sadrazam Mustafa Reşit Paşa", Anıt, 6 (28), Nisan 1961, s. 5-8.

17. "İsmail Ankaravî (Mesnevî Şârihi Rusûhî Dede)", Anıt, 7(30), Eylül 1962, s.31-36.

18. "Konya'da Hoca Hasan Camii Üzerine", Anıt, 9 (31), Mart, 1964, s. 18-20.

* Mehmet Ali UZ, Konya Kültürüne Hizmet Edenler (Araştırmacı Yazar ve Kurumlar) -II-, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları No: 51, Damla Ofset, Konya, 2004, s. 18-21.

Bize Tarih'i Sevdiren Hocamız: M. NECATİ ELGİN

Yrd. Doç. Dr.
Hasan ÖZÖNDER

Hepimiz öğrencilik hayatını yaşamışızdır. Kişilik kozamızı örmeye, şahsiyet kalıbımızı almağa başladığımız o feyizli yıllarda, bize tesir eden, örnek olan, hattâ hayatımıza yön veren hocalarımız vardır.

Benim üzerimde tesiri olan, hayatıma yön veren hocalarımdan birisi de, Necati Elgin Bey idi. İmam-Hatip Okulunda tarih dersimize gelirdi. Mevlâna Müzesi'nde Müdür Yardımcılığı görevinde bulunuyordu. Bize de derse geliyordu. Müdürlük makamında, daha sonra bizim sanat tarihi hocamız olacak olan Mehmet Önder Bey bulunuyordu.

Evimiz, Mevlâna Türbesi'nin karşısındaki Ayanbey Sokak'ta idi. Gelip-giderken, Mevlâna Caddesi'nde ona daha önce olduğu gibi, hocamız olduktan sonra da sık sık rastlardım. Farklı bir insandı. Meraklıların ilgisini çekecek bir kişi idi. Çevrede herkes onu tanır ve saygı gösterirdi. İnce, zarif ve zayıf yapılı idi. Dudaklarında tatlı bir tebessüm vardı. Kendisine selâm verenlere, mütebessim çehre ve büyük saygı ile mukabelede bulunurdu. Kendine has bir yürüyüşü vardı; genellikle dalgındı. Yolda, iç âlemine gömülür, zihnindeki bir meseleyi düşünürdü. Çoğu zaman, kıyamda olduğu gibi iki eli biri birine bağlı giderdi. Baş hafifçe yana yatık ve ayaklarının ucuna bakarak yürürdü. Bunun: "Nazar ber-kadem" olduğunu yıllar sonra öğrendim.

Yoldaki bu selâmlaşmalarımız ve göz âşinalığı, hocamız olduktan sonra daha da arttı. Onu ve onun sayesinde tarih dersini sevdiğim için, çok çalışırdım. Başarılı arkadaşların arasında idim. Gördükçe hâl ve hatırımı sorar, iltifat ve teşviklerde bulunurdu.

Necati Elgin Hocamız bize tarihi sevdiren insandır. Çok güzel ders anlatırdı. Akıcı bir üslubu vardı. Ses tonu yüksekti. Çarpıcı noktalar üzerinde fazla durarak,

dikkatimizi çekerdi. Anlattığı konularda ecdadımızın gösterdiği, kahramanlıklara, yüceliklere, asâlete işaret ederek, onlara layık olmamızı isterdi.

Muhabbetimiz, sınıflarım yükselip de, Mevlâna Müzesi'ni ziyaret etmeye başladığımda daha da arttı. Odasına uğrar, ziyaretini yapardım. Çay ikram eder, kültür ve tarih konularında uzun sohbet yapar, bilgiler verirdi.

Arapça ve Farsçaya âşina idi. Güzel yazı yazardı. İfadesi de olgun ve dolgundu.

İdealist insan, "mefkûreci muallim" idi. Nitekim öğretmenliğin onca meşguliyetine rağmen, fikrî ve kültürel hizmetlerini de aksatmadığından, çok sonra haberdar olmuşum. Bu fahrî görevlerinin başında, Konya Türk Ocağı'ndaki ve Konya Halkevi'ndeki çeşitli faaliyetleri gelir.

Ben hocamızı, yayımladığı III. Selim isimli kitabı, Yeni Konya gazetesindeki ve Anıt dergisindeki ilmî makaleleri sayesinde daha iyi tanıdım. İlmî derinliğine, hassasiyetine hayran oldum.

Katıksız ve katıksız bir Mevlâna hayranı ve meclubu idi. Hazreti Pîr'e derin

Resim arkası:
Türkiyeyi ziyaret eden Japon prensine bilgi verirken...

bir muhabbet ve bağlılığı vardı. “Huzur” a giriş-çıkışlarındaki nezaket, hürmet ve ihlâsını görmeliydiniz.

1950 yılında başladığı müzecilik görevine, yirmi iki yıl aksatmadan devam etti. Bu ulvî kapıya hizmeti, Hazret-i Pîr’e hizmet olarak kabul, idrak ve ifa etti. İlmî çalışmalarda bulunmak için gelip, kendisine başvuruda bulunan yerli-yabancı herkese, seve seve yardımcı oldu ve yol gösterdi.

Çok nâzik ve kibar konuşurdu. Gayet mütevazı idi. Muhatabına son derecede saygı gösterirdi. Sevdiğini çok sever, sevemediğini de pek tutmazdı. İçi-dışı bir insandı.

Dost canlısı, vefa timsali idi. Şimdi Mehmet Ali Uz Beye intikal eden şahsi evrakları arasında bulunan mektuplar bunun en güzel örnekleridir. Yerli, yabancı birçok Mevlâna muhibbi, müntesibi dostundan gelen mektuplardaki kendisinden istirham edilen şeyleri, olanca meşguliyetine rağmen yerine getirdiği, gelen cevabî mektuplardan anlaşılmalıdır. İhtifal veya Müze’de araştırma yapmak için geleceklerin münâsip bir otele yer ayırtma istirhamından tutunuz da, yeni alınan nâdir bir yazmadan haberdar olan bir ilgili dostunun, bu nüsha hakkında bilgi vermesi için bulunduğu niyaza kadar birçok konuda yazılmış mektuplar vardır. Bütün bunlar rahmetli Hocamızın gerçekten tevazu, samimiyet ve ihlâsının neticesidir.

Biz mezun, o da emekli olup, İstanbul’ a yerleştikten sonra da mektup-

laşıp, tebrikleşmelerimiz devam etti. Kulekapı Mevlevî-hâne’si’ne sık sık giderdi. O meşhur Mevlevî-hâne’de görülen varlığı, düzeni ona borçluyuz. Çünkü 1972 yılında emekli olup İstanbul’ a yerleştikten sonra, “karakol” olarak kullanılmakta olan Mevlevî-hâne’nin aslı hüviyetine kazandırılmasını ve sonunda “Divân Edebiyatı Müzesi” olarak vazifesini sürdüreceğe duruma getirilmesini bakanlık ona tevdi etmişti. Binaların onarılmasından tutunuz da, köşede, bucakta dağınık vaziyette duran kitap ve eşyaların derlenip-toparlanarak, demirbaş kayıtlarının yapılmasına kadar her, ama her şeyle o ilgilenmiştir. Ziyarete gittiğimde orada görüşürdük. Bir seferinde, Halil Can Bey de vardı. Doyulmaz o sohbet günü, yan yana fotoğraflarını çekmiştim. Hâlâ saklar, her ikisini de şükranla anırım.

Hocamız, 27 Nisan 1977 tarihinde Hakk’a vâsıl oldu. Ebedî istirahatgâhı, Zincirlikuyu’dadır.

Bir birinden güzel hizmetlerle dolu bir ömür geçirdi. Hayır, hasenat yapmayı sever, sadaka-i câriye sahibi idi. Faydalanan eserler bıraktı. Ona dua eden evlâtları ve öğrencileri var. Bu evsftaki insanların, Defter-i âmâl’inin kapanmaması, vefatından sonra da hayırlar yazılmaya devam edileceğini Sevgili Peygamberimiz Efendimiz (S.A.) müjdeliyor.

Bu mazhariyete erişen aziz hocamızı, vefatının otuzuncu yılında bir kere daha rahmet ve minnetle anıyorum. Ruhü şâd, makamı cennet ola.

Aczimin Giryesi

Çalışmak

Yaratılışın gayesi ibadet,
Çalışmayı da buna ilave et.
Allah da sever çalışanı kul da,
Durma çalış! Bu ne büyük bir nimet.

Ahmet Sevgi

Mustafa Necati Elgin'in Evrak-ı
Metrukesinden İki Yazma:
**CÖNK ve ERZURUMLU EMRAH
DİVANI**

Ali IŞIK

Geride bıraktığımız Mart ayı başlarıydı. M. Ali Uz ağabeyle yine Akademik Sayfalar'ı hazırlamak için Merhaba gazetesinde bulduğumuz bir gün, halhatır faslıyla soluklandıktan sonra o, "hazine" çantasını açıp boşaltmağa başladı. Önce içleri sararmış dosya kağıdı dolu iki dosya poşetini çıkarıp masaya koydu. Bunları, biri diğerine göre büyük boy ciltsiz, diğeri ciltli küçük boy iki defter takip etti. İşini bitirdikten sonra yeniden göz göze geldiğimizde:

- Ali Hocam, bunlar eğitimci, müzeci, araştırmacı, yazar ve şair rahmetli Necati Elgin'in oğlu Güner Elgin tarafından bir koli içinde İstanbul'dan bana gönderilen rahmetlinin evrak-ı metrukesinden. Rahmetli, çok değerli bir insandı. Şimdi elimizde onunla ilgili epey belge olduğuna göre bir "M. Necati Elgin Özel Sayısı" yapalım istiyorum. Mezkûr belgelerden bir kısmını ben inceleyeceğim. Bunları da sana bıraksam çok olacak. Şu mektupları başka birine inceletirim; ancak (defterleri işaretleyerek) bunları mutlaka sen incelemelisin, dedi. Hiç tereddütsüz "hay hay" diyerek rica edilen görevi üstlendim üstlenmesine de... Mektupları niçin başkası?.. Bir iki yutkunduktan sonra mektupları da inceleyebileceğimi belirtip onları da aldım. Aşağıda bilginize sunacağımız bu yazı, bir bakıma, iki yazma defterin ön inceleme tutanağıdır.

I. CÖNK

Rahmetli Elgin'in kendi yapımı olduğunu sandığımız cönk 17x10x1,5 cm ebadında, ciltli, kapağı siyah cilt beziyle kaplanmış 158 beyaz karton sayfadan müteşekkildir. İç kapağı bulunmayan cönkün kapak içleri ilk ve son sayfasını oluşturmaktadır. İlk sayfada "merace'l-bahreyn"¹ başlığının altında Mevlâna ailesinin Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat tarafından Konya surları önünde karşılanması tablosunun fotoğrafı bulunmaktadır. Son sayfaya ise bir Mevlâna ihtifali esnasında birbirlerini selâmlayan iki semazen kartpostalı² yapıştırılmıştır.

Bu defteri "cönk" olarak adlandırmamız, şekil ve muhteva bakımından halk edebiyatımızın en önemli kaynaklarından cönkleri andırmasındandır. Defter içerik olarak -az sayıdaki kısa açıklama notlarıyla bir mensur şiir ile bir mektup³ dışında- Klasik/Divan edebiyatımız nazım şekillerinden oluşmaktadır. Defterde yer alan beyitlerin, kıt'aların, ruba'ilerin, gazellerin, kasidelerin, taştir ve tahmislerin hemen hepsinin teması Mevlâna ve Mevlevîliktir. Dolayısıyla bu cönk, Divan -veya onların tarzında yazan-bazı şairlerimizin şiirlerinden seçilmiş bir Mevlâna şiirleri güldestesidir.

Osmanlı yazısıyla kaleme alınmış bu cönte az sayıda isimli şiirin yanı sıra şiirlerine yer verilmiş şairler şunlardır:

Vak'anüvis Ahmed Lutfi (s. 2-3), Celâl ("Galata Mevlevihanesi son postnişini Ahmed Celâleddin" s. 5, 32, 56-58, 119), Lutfi (s. 9, 27, 34-35, 39-40), Şeyh Gâlib (s. 10, 86, 106, 108-110, 110-111, 120, 144-146, 149-151, 151, 152), Ferid Kâm (s. 10), Yahyâ Kemâl (s. 11), Şuhûdî (s. 12), Fasîh Dede (s. 12, 19, 21, 74, 86), Rızâ (s. 12, 85), Mevlâna (s. 15, 47-50, 50, 50-51, 52-54, 61-68, 71, 73, 106, 133-136), Yakûb Aziz ("mensur şiiir" s. 17), Ferruh Çelebi (s. 23), Fahrî (s. 24, 72), Vehbî (s. 25, 86), Reşid (s. 26), Garibî (s. 32), Ârif (s. 33-34, 126), Orhan Nasûhioğlu (s. 35-36, 59), Yaman Dede (s. 36-39), Ser-Tabbâh Muhammed Ali e'l-Mevlevî (s. 40), Remzî ("Osman Şems'in gazeli-ni taştîr", s. 41-43), Hâlet Sa'id (s. S. 44), İkbâlî ("Sultan III. Mustafa", s. 45), İlhâmî ("Sultan III. Selim" s. 45-46, 154, 155-157, 157), Şinâsî (s. 54-55), Mahmûd (s. 55-56), Hasan Hakkı Paşa (s. 58), Bahârî ("Midhat", s. 60), Konya Valisi Muhlis Es'ad Paşa (s. 68), Şuhûr-i Sâbit (s. 69-70), Fâzıl Paşa (s. 72), Kemâl Edîb Kürkçüoğlu (s. 73, 82, 123-125), Neyzen Tefvik (s. 74), Emri-i Şirâzî (s. 74-75), Mefkûdî ("Necati Elgin'in kendisi", s. 75-76), Nâzım Hikmet (s. 83), Nesib Dede Konevî (s. 84-85), Sâkub (s. 85), Râmiz (s. 85), Sa'id Hemdem Çelebi (s. 87), Niyâzî (s. 87-88), Leylâ Hanım (s. 88, 112-113, 114-116, 116-119), Aynî (s. 88-89), Kabûlî (s. 89), Esrâr ("Dede", s. 90-93, 93-96, 97-98, 98-100), İzzet Molla (s. 101, "Şeyh Gâlib'i tahmis" s. 147-149), Behcet ("Mehmed Arısoy", s. 102-106, 125), Muhammed Bahâeddin ("Mısır Mevlevî Şeyhi", s. 107), Bâkî (s. 107), Nâbî (s. 108), Pertev (s. 121-122, 122, 123), Kemâl (s. 125), Enis (s. 127), Gavsî Ahmed Dede (s. 128-131), Hâfız Yüsun Mehmed Çelebî (s. 131), Nisârî (s. 137), Ağazâde Mehmed Dede (s. 137),

İsmail Tâ'ib (s. 137), Şerif Nihâlcî (s. 138), Rûhî Bağdâdî (s. 138), Semâhet Ömer Dede (s. 138), Mûnis Dede (s. 139), Nâyî Osman Dede (s. 139), Sultan Veled (s. 139), Ahmed Sâdık Ziver Paşa⁴ (s. 139-144), İsmail Dede (s. 157).

Cönk sayfalarına yapıştırılmış fotoğraf⁵, resim ve kartpostallara gelince:

- Yukarıda bahsettiğimiz Merace'l -Bahreyn" tablosu (s. 1)
  - Kubbe-i Hadra (s. 8)
  - Mevlâna'nın sandukası (s. 14)
  - Kubbe-i Hadra inşasının tablosu fotoğrafı (s. 18)
  - Fasîh Dede'nin karakalem portresinin fotoğrafı (s. 20)
  - Kubbe-i Hadra tablosunun kartpostalı (s. 22)
  - Fahrî'nin kendi el yazısıyla şiiirinin fotoğrafı (s. 24)
  - Abdullah Râmiz Paşaya ait "Hemân aynı Muhammed Ali'dir Şems ü Mevlâna" istifi hat tablosu fotoğrafı (s. 42)
  - Mevlâna Müzesi'ndeki nisan tası kartpostalı (s. 44)
  - Kemâl Edîb Kürkçüoğlu'nun anılan mektubunun fotoğrafı (s. 81)
  - Dergâh fotoğrafı (s. 100)
  - Dergâh ve Selimiye Camii'nin fotoğrafı (s. 155)
  - Hasan Özönder'in Necati Elgin'e gönderdiği mezkûr kartpostal (s. 158)
- Necati Elgin'in cönkünün tanıtımını, sahibinin mısralarıyla bitiriyorum:

*Sâhib-i âteş-i aşk-ı Aliyyü'l-Murtazâ'yım
Sâhib-i sâdik-ı ehl-i beyt-i âl-i abâyım
Eşk-i riz-i milh-i şehid-i Hüseyin-i Kerbelâ'yım
Bende-i Hazret-i cenâb-ı pîr-i Mevlâna'yım
Hâk-pâ-yı sırr-ı Şems-i Tebriz olan-nâyım⁶*

e'l-Mefkûdî

II. ERZURUMLU EMRAH Dİ-VANI

Necati Elgin'in istinsah ettiği Erzurumlu Emrah'ın "Divân-ı Emrah"ının tanıtımına geçmeden önce birkaç cümleyle olsun Aşık'ı tanıyalım.

Âşık Emrah hakkında bilebildiklerimiz sınırlıdır. Doğum tarihi bilinmeyen Erzurumlu Emrah, Erzurum'da bir süre öğrenim gördükten sonra Nakşibendî tarikatının Halidîye koluna mensup Mevlâna Halid'e intisab etti. Bu sahada bilgi ve görgüsünü tamamladıktan sonra seyahate çıktı. Sivas, Kastamonu, Konya, Niğde, Tokat'ı dolaştı. Gittiği yerlerde birkaç kere evlendi. Sivas'ta uzun müddet kaldıktan sonra Niksar'a gitti. Hayatının sonuna kadar orada kaldı. Çıraklarından Tokatlı Nuri'nin ustasının ölümüne düştüğü tarihten 1860'da Niksar'da öldüğünü öğreniyoruz. Ölümünde mezar kitabesi konmadığı için mezarı belli değildir. Ölümünden 70 yıl sonra bulunan bir mezar taşı onun sayılmış ve kitabe olarak dikilmişti.

Emrah, orta derecede medrese eğitimi gördüğü ve tarikata intisap ettiği için ağdalı bir dil ile tasavvuf düşüncesini şiirinin ana konusu yapmış, şöhretini bu tema üzerinde elde etmiştir.

Âşık Emrah hemen bütün şiirlerinde aruzu kullanmış, hece vezni ile az sayıda şiir söylemiştir.⁷

Rahmetli Elgin'in defterine gelince... "Devlet Kâğıt ve Basım G. Md. Atelyeleri"nde basılmış "A5 I. H. Yazı Paralel Çizgili Defter" in ön kapağında sola bakan ay-yıldızın altında büyük harflerle "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti Not Defteri" ibaresi yer almaktadır. Osmanlı yazısının sağdan sola yazılması sebebiyle bu kapak defterin arka kapağı olmuştur. Metin, "Divân-ı Emrah / Şehr-i Şehîr-i Niksâr'da Medfûn Olan / Erzurumlu Şâir-i Meşhûr / Emrah Baba" başlığının altında Necati Elgin'in bir Mevlevî sikkesi içinde ta'lik hatla: "Mevlâna / Hâk-pâ-yı Pîr / Necâtî-i Hakîr / Kuhl-i çeşmdir türâbı / Sen bana ol destgîr" yazılı mührü bulunmaktadır. Yazma, aynı kapak içinde yüzer sayfalık, ikinci hamurdan mamul iki defterden oluşmaktadır. İkinci defter öylesine/sabitlenmeden birinci defterin sonuna konulmuştur. Bu ikinci defterin

iki yaprağı eksiktir.

İki defter tek bir defter gibi yeni harflerle numaralandırılmıştır. Birinci defter tamamen dolu, 101. Sayfadan itibaren başlayan ikinci defter, 130. sayfaya kadar numaralandırılmış, 145. sayfada nihayetlenen divanın 130-145. sayfaları arası numaralıdır. 145. sayfadan itibaren boş olan ikinci defterin sondan yedinci sayfasında Ashab-ı Kehf'in isimleri sayılarak bir mağarada üç yüz yıl uyudukları belirtilmiştir. Sondan beşinci sayfaya kendi mührünü rastgele dört kez basmış; yine sondan üçüncü sayfada kâğıt türleri (14 tür) sayılmış; Son sayfada ise mezar ve mezarlık kelimelerinin on dört anlamda sıralanmıştır. Yazmanın aslında ön olan arka kapağının iç kısmında ise salâte'n-nârîye duası bulunmaktadır.

Asıl metne başlamak üzere kapağı çevirdiğimizde metinle ilgisi olmayan bir haber metni bulunmaktadır. "Afgân Millî Şâiri Üstâd Halîlu'l-lah Halîlî Han" başlığının altındaki bu ilginç haberin metnini olduğu gibi aktarıyoruz: "29/8/1957 Perşembe günü Türkiye Reis-i Cumbûru Celâl Bayar ile Afganistan Hükûmdârî e'l-Mütevekkî'l-alâ'llah Alâ Muhammed Zâbir Şâh Konya'yu ziyâret etdiler. Hazret-i Mevlâna Muhammed Celâleddîn Rûmî Efendimizin türbe-i münîfelerini bir saat kadar gezip dolaşdılar ve mutribhânede Afganistan şâiri Farsça manzum ve mensûr bir konuşma

ile Hazret-i Mevlâna'ya arz ve niyâz eylediler. Şâh-ı Afgan Hazretleri de bin Türk lirası hademelere ihsanda bulundu ve Dergâh-ı Mevlevî'nin son dedesi Mehmed Dedeye de yüz elli lira bağışladılar.

Dergâh-ı Mevlâna'da vazifeli

Necati Elgin

İmza

Yazmanın ilk sayfasında besmelenin altında Peygamber Efendimize salât-ı selâm sıralanmış, ikinci sayfada da devam eden salât ve selâmların altında Hz. Mevlâna'ya, Şems-i Tebrizî'ye, babası Sultan-ı Ulema'ya, ehl-i imân ve ehl-i İslâm'a salât ve selâmda bulunulmuş. Rahmetli Elgin, üçüncü sayfada "Niksâr'da medfûn meşhûr ve marûf şu'ârâ-yı azâmdan Erzurumlu Hazret-i Emrah / Divân-ı Emrah" başlığının altına biri mavi, diğeri kırmızı mürekkeple iki not düşmüş. Birinci not: "Dergâh-ı Hazret-i Mevlâna Muhammed Celâleddîn-i Rûmî'de hadîmü'l-hakîrül-fakîr Mustafâ Necâtî Elgin e'l-Mefkûdî tarafından şehri-i zi'l-hicce üçünde hicrî 1375 yılı 12/V/1956 milâdî Perşembe günü bimennihî ta'alâ mübâşeret eyledim. Ve mâ tevfiķi illâ billahî aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb ve'llahü a'lemü bi-savâb / Mustafâ Necâtî Elgin/e'l-Mefkûdî / imza" satırlarından oluşmaktadır.

Altındaki kırmızı mürekkeple yazılmış ikinci notta ise şunlar yazılıdır:

"İşbu divânı mukaddesi istinsâh eylediğim zaman kırk dokuz yaşındaydım. Hazret-i Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî merkadi münevveresi olan müzede çalışıyordum. Müdürümüz Mehmed Önder idi. Baş başa can ü gönülden ferâgatle çalışıyorduk."

4. sayfadan itibaren besmele ile asıl metin başlamaktadır. Divandaki manzumeler kafiyelerine göre sıralanmaktadır. Buna göre "Harfû'l-elf" başlığı altında 8, "Harfû'l-bâ" başlığı altında 2, "Harfû't-tâ" başlığı altında 4, "Harfû'r-râ" başlığı altında 55, "Harfû'z-zây" başlığı altında 13, "Harfû'ş-şın" başlığı altında 2, "Harfû't-tâ" başlığı altında 3, "Harfû'l-ayn" başlığı altında 1, "Harfû'l-fâ" başlığı altında 1, "Harfû'l-kaf" başlığı altında 3, "Harfû'l-kâf" başlığı altında 18, "Harfû'l-lâm" başlığı altında 34, "Harfû'l-mim" başlığı altında ise 29 şiir bulunmaktadır. Şiirlerin çoğunun nazım şekli gazel olmakla birlikte semai ve

kalenderîler de dikkat çekmektedir.

Rahmetli Elgin'in Erzurumlu Emrah ilgisinin cevabını 37. sayfanın kenarına düşüğü nottan öğreniyoruz: "Bu fakîrül-hakîr, Emrah Hazretlerinin kabirlerinin bulunduğu Niksar şehrinde on dört yıl muallimlik yaptım. Evimin ve mektebimin hemen yanı başında idi. Sık sık ziyâret eylerdim. Tamirinde emeğim vardır. Necâtî Elgin"

Bu yazma defteri ön incelememde cevabını alamadığım soruların başında Rahmetli Elgin'in bu defteri Erzurumlu Emrah Divanı'nın hangi yazmasından istinsah eylediği hususudur. Kim bilir, belki bu yazma kapsamlı incelendiğinde yahut Mevlâna Müzesi Katalogu tarandığında bu sorunun cevabı bulunacaktır.

Rahmetli Elgin'in bu defterinin tanzimını da kırmızı mürekkeple bir sayfa kenarı notu olarak yazdığı kendisine ait şu beyitle bitirelim (s. 63):

Hor bakma fukarâ fırkasının birkasına Geçer her biri bir dağ deliüb arkasına

1 "İki denizin birleşmesi" anlamındaki bu ibare, Kur'an-ı Kerim'deki e'r-Rahman suresinin 19. ayetinde geçer ve Mevlâna ile Şems'in Konya'da karşılaşmaları için kullanılır. Necati Elgin bu ibareye cöknünde farklı bir bağlam yüklemiştir.

2 Bu kartpostal rahmetli Elgin'e talebesi olan "Konya İslam Enstitüsü Türk Medeniyeti Tarihi Öğretmeni Hasan Özönder" tarafından bir bayram tebriki olarak gönderilmiştir.

3 Bu mektup Mevlâna ihtifalleri vesilesiyle Amerika'dan Kemâl Edîb Kürkçüoğlu tarafından Necati Elgin vastasıyla Halil Can'a gönderilmiştir (s. 77-80; mektubun fotoğrafı s. 81). Mevlevî terbiyesini göstermesi açısından çok ilginç olan anılan mektubun sonuç bölümünü sizlerle de paylaşmak istedik: "Niyâza kalkan ellerinizden, huzuru gören gözlerinizden, kıyâna duran ayaklarınızdan üperim. Hürmetkârınız Kemâleddîn"

4 Necati Elgin'in notuna göre h. 1207-1277 (m. 1793/1794-1860/1861) yılları arasından yaşayan Paşa, Medine-i Münevverede medfundur. Zîver Paşa'nın vasiyeti üzerine defnedilirken sinesi üzerine bir Mesnevî Şerif konulmuştur.

5 Cönke yapıştirılan belgeler, o günün şartlarına göre fotoğrafı çekilerek kopyalanmıştır. Bu belgeler "Foto Tıktak" tarafından fotoğraflanmıştır.

6 Günümüz Türkçesiyle:
*Aliyyü'l-Murtazânın aşkının ateşiyim
(Hazret-i Rasûl'e sadakatte) ailesi ve çocukları gibiyim*

*Kerbela şehidi Hüseyin'e dökülen tuzlu gözyaşımın
Seçkin ve yice Mevlâna Hazretlerinin hizmetkârıyım
Ayağının tozu olduğum Tebrizli Şems'in sırrını beyan eden neyim*

7 Prof. Dr. Erman ARTUN, "19. Yüzyıl Âşıklık Geleneğinde Âşık Erzurumlu Emrah'ın Yeri",

<http://turkoloji.cu.edu.tr/HALK%20EDEBIYATI/11.php>

“Mevlâna Müzesi Kitabeler Mecmuası”

Mehmet Ali UZ

İstanbul'dan gelen evraklar arasında 21x30 ebadında 182 sayfalık bir de-
ter vardı. Merhum defterin iç kapağının
ikinci sayfasına, kırmızı mürekkeple,
“Mevlâna Müzesi Kitabeler Mecmuası”
kelimelerini yazmış. Kapağın birinci
sayfasında da kitabın künyesi ile ilgili
bilgiler veriliyor:

Yukarıda verilen defterin ebadından
sonra, satırı: Muhtelif, yazı şekli: Rik'a ,
sülüs, hattatı: Necati Elgin, müellifi:
Necati Elgin, tarihi: Milâdî 1956
Rûmî: 1372, Arabî Hicrî: 1376, Şemsî
Hicrî: 1335.

Defterin bu yeşil renkli iki iç kapa-
ğı da beyitlerle doldurulmuş. Yukarıda
Avni Bey'den bir beyit verildikten sonra,
altına Mesnevi'nin ilk beyti yazılmış.

Defterin iç kapağının ikinci sayfası
bir kitabın “Önsöz” ü gibi. Bu bölümün
başında şunlar yazılı:

“İşbu naçiz derleme çalışmalarımın
misali olan Konya Mevlâna Müzesi da-
hilindeki bilcümle kitabeler mecmuası.”

Defter Müze Müdürü Mehmet Ön-
der Bey'e ithaf ediliyor. Altında düşün-
len tarihten defterin 22 Eylül 1956 Cumar-
tesi günü yazılmaya başlandığı anlaşılıyor.
Alta ve en sağda, “Ben fakir Konya
Gazi Okulu Öğretmenlerinden
Müze'de vazifeli Mustafa Necati Elgin,”
sol başta ise adı ve imzası yer alıyor. En
altta yine bir beyit...

Defterin ilk sayfası fihrist gibidir.
Defterin bir planı verilir. 15 maddeden
oluşan planın üstünde:

“Konya Asar-ı Atika Müzesi iç ve
dış kısımlarında mevcut duvar, kubbe,
kapı, sütun, merkad, sanduka, puşide,
Kabe Örtüsü, Gümüş Kafes, halı, kabir
taşı, pencere, revak, minare, kitabeleriy-
le bilcümle müze dahilindeki levhala-
rın yazıları.”

“Bu tespitle esas tutulan noktalar
şunlardır:”

Bunlar 15 madde halinde bildiril-
dikten sonra, altına da şu açıklama ya-
pılmıştır:

“Kitabeler tespit edildikten sonra,
tercümeleri, hat şekilleri, tarihleri, hat-
tatları üzerinde kısa ve müfit malumat
verilmiştir.”

Ve son not:

“Konya Eski Eserler Müzesi hazırla-
yan Müze'de vazifeli öğretmen Necati
Elgin. 15.8.1956.” Demek ki bu sayfa,
verilen tarihte yazılmış.

2. sayfanın üst tarafında Dergâh'ın tarihi ile ilgili bilgi verildikten sonra bir numaralı kitabe olarak, "Dergâh derviş hücreleri kitabesi" verilir. Sultan Murat III zamanında yapılmıştır Tarihi: 992 Hicri, 1584 Milâdi."

Bundan sonra 2. kitabe şadırvanla, 3. kitabe Dergâh avlusundaki hususi türbelerle ilgili.

Altıncı sayfada 10 numaralı kitabe ile Aşçıbaşı Mehmet Nesip Dede'nin kabir taşı kitabesi,

7. sayfada 12 numaralı kitabe ile Aşçıbaşı Hüseyin Vacid Çelebi'nin kabir taşı kitabesi verilir. Bunlardan sonra sırasıyla Türbe bahçesinde metfun türbedarların, neyzen başı ve neyzenlerin kabir taşı kitabeleri yer almaktadır.

14. sayfada, Dergâh bahçesinde metfun Şeyhülislâm Paşmakçızade Abdullah Efendi ile ünlü devlet adamlarından, gövdesi Dergâh'ta, başı İstanbul'da metfun Halet Efendinin kabir taşı kitabelerini verir. Ayrıca Halet Efendi hakkında da ek bilgiler sunar. Halet Efendinin başı da İstanbul'da Kalekapu Dergâhı'nda gömülü imiş. Keçecizade İzzet Molla Halet Efendi hakkında met-

hiyeler düzerken, bazı şairler de hicviyeler düzmüş. Şu hicviye onun için söylenmiştir:

*Ne kendi eyledi rahat ne halka verdi huzur
Yıkıldı gitti cibandan dayansın ehl-i kubur*

Merhum bütün kitabelerin okunuşlarını verirken bazı konularda da faydalı bilgiler vermeyi de ihmal etmez. Meselâ, 173-174. sayfalarda "Eski yazı şekil ve adları" başlığı altında 50 çeşit yazı adı verir. Listenin alt köşesinde de hatla ilgili şu dörtlüğe rastlıyoruz:

دیوانی خطی بل اما یازما
دنیا به مائل اولوبده آزما
کرج تطایر لازم اما
خطک کلیمی سولوسدن آزما
" امدوسی عنیا آلبندی "

*Divânî hattı bil ama yazma
Dünyaya mail olup da azma
Gerçi ta'lik lâzım amma
Hattın küllisi sülûsten azma*

Dörtlüğün altına: "İmlâsı aymen alındı" notu düşülmüş.

175. sayfada da Mehmet Dede ile ilgili şu önemli notu görüyoruz:

"Hazret-i Mevlâna Mehmet Celâleddin Rûmî Dergâhı'nın son kalan hakiki dervişi, hücrenişin Mehmet Arsoy, 10 Ekim 1957 Milâdi, 28 Eylül 1373 Rûmî, 16 Rebiülevvel 1377 Hicrî Perşembe günü saat 6.36 da Mevlâna Müzesi'nde hususi hücrelerinde dar-ı bekaya intikal eylemiştir. Şeyhim, pederim, üstadım, sulianım, efendim Mehmet Dede Hazretlerinin himmetleri var olsun. Allah garik-ı rahmet eylesin. Amin ya Muîn.

*Onun katre-i irşadına
mazhar olan
Necati Elgin"*

Merhum, Necati bey, Dergâh'taki kitabeler yanında, müzede mevcut bütün levhaların da tek tek okunuşlarını verir.

Umarız bu güzel defter, bütünüyle kitap haline getirilir ve Konya kültürü de böyle güzel bir esere kavuşmuş olur.

حضرت مولانا محمد علی الدین رومی دیکھا
صوتک قالان حقیقی درویشی حجره نشین
محمد آری صوی ۱۰ اکتیم ۱۹۵۷ میلادی
۲۸ ایلول ۱۳۷۳ رومی
۱۶ ربیع الاول ۱۳۷۷ هجری برکتبه کوی
ساعت ۶:۳۶ ده مولانا موزه سنده
مخصوص حجره لرنده دار بقایه انتقال ایلمسدر .
شیخیم ، بیدیم ، استادیم ، سلطانیم ، افندیم
محمد درده حضرتلرینک همتلری وار اولسون الله
فریبده رحمت ایلسون آمین با بعد
اونلک قشره ایساریم
مظفر اولسون
حاجی آلی

Mevlevî ve Mevlâna Muhiplerinden M. Necati Elgin'e Gönderilen Mektuplardan Çeşitlemeler

Ali IŞIK

Oğlu Güner Elgin tarafından M. Ali UZ'a gönderilen rahmetli M. Necati ELGİN'in evrak-ı metrukesinden mektuplarından bir kısmı ki bunlar:

Abdülbaki GÖLPINARLI'dan:

1. 16 Ocak 1958,
2. 22 Cemâziye'l-Ülâ 1378 (4 Aralık 1958),
3. 11 Aralık 1959,
4. 2 Zî'l-Hiccetü'l-Harâm 1382 (26 Nisan 1963),
5. 6 Ağustos 1963,
6. 22 Muharremü'l-Harâm 1384 (3 Haziran 1964),
7. 17 Haziran 1964,
8. 9 Recebül'l-Mürecceb 1385 (3 Kasım 1965), ayrıca iki bilâ-tarih olmak üzere on mektup;

Kemâl Edîb KÜRKÇÜOĞLU'ndan:

1. 20 Receb-i Şerif 1385 (14 Teşrin-i Sâni/Kasım 1965),
2. 29 Aralık 1966,
3. 25 Ramazân-ı Şerif 1386 (7 Kânûn-ı Sâni/Ocak 1967),
4. 4 Zî'l-Hicce 1387 (4 Mart 1968),
5. 30 Muharremü'l-Harâm 1388 (28 Nisan 1968),
6. 16 Rebi'ül-Âhir 1396 (16 Nisan 1976) tarihli altı mektup;

Halil CAN'dan:

1. 3 Ramazânü'l-Mübârek 1382 (4 Mart 1968)10 Rebi'u'l-Evvel 1387 (18 Haziran 1967),
2. 12 Zî'l-Kâde 1382 (7 Nisan 1963),
3. 12 Rebi'ül-Evvel 1385 (11 Temmuz 1965),
4. 5 Recebül'l-Mürecceb 1385 (30 Teşrin-i Evvel/Ekim 1965),
5. 10 Rebi'ül-Evvel 1387 (18 Haziran 1967) tarihli beş mektup;

Halid Rusuhî TULGA'dan:

1. 1 Muharrem 1385 (3 Mayıs 1965),
2. 12 Ocak 1967 tarihli iki mektup;

Midhat Bahârî (BEYTUR)'den:

1. 7 Nisan 1960,
2. 24 Temmuz 1965 tarihli iki mektup;

Münevver AYAŞLI'dan:

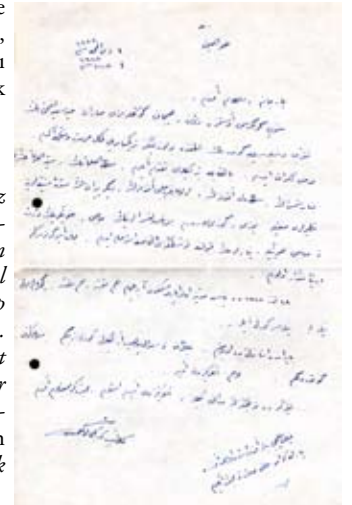
Bilâ-tarih iki mektup;

Nihad M. ÇETİN'den:

1. 5 Aralık 1966 ve diğeri bilâ-tarih iki mektupla **Rıfki Melül** (MERİÇ, 21 Temmuz 1963), **Hasan Selâmî** (26 Mayıs 1967) ¹, **Perihan ARIBURUN** (4 Ağustos 1967), **Seniha**² (CAN)'dan da birer mektup olmak üzere toplam otuz üç mektuptur.

Mektupların en dikkat çekici özelliği, onları kaleme alanların, muhataplarına, Necati Elgin'e, gösterdikleri harikulade saygıdır. Onun Mevlâna aşkı yanında insanlara karşı sıcak muhabbeti ve olağanüstü yardımseverliği, bu saygıyı hak etmesindeki en büyük amil olduğunu yine bu mektuplardan anlıyoruz. Burada, ona gönderilen mektuplardan incelediğimiz otuz üç mektubun da kaleme alınış sebeplerini aktarmak isterdik. Tahmin edersiniz ki, buna özel sayımızın cirmi kâfi gelmez. Ancak Necati Elgin'in Türk bilim ve sanatına katkılarının hangi boyutta olduğunu göstermesi açısından ona yazılan iki mektubun tercümesini sunmak istiyoruz. Bu mektupların ilki sanat adamı ve şair Rıfki Melül (MERİÇ; 1901-1964)'e aittir. Mektup, "Güzel Sanatlar Akademisi, Türk Sanatı Tarihi Enstitüsü" antetli/başlıklı çizgisiz beyaz kâğıda, arkalı-önlü bir buçuk sayfadır.

*"Muhterem Dostum Necati Bey Efendi,
Konya'da bulunduğumuz zaman naçiz şahsıma gösterdiğiniz teveccühe karşı duyduğum şükranı bugüne kadar edemediğim için hem mahcup, hem muazzebim. Fakat yol yorgunlukları Ankara'da iken tesirini gösterip beni perişan etmişti. İstanbul'a böyle döndüm. Beni geciktığım için mazur göreceğinizi ümit ediyorum. Hâlâ beynim parçalanırcasına bir baş dönmesinin ve göz kararmasının zebunuyum. Cümlelerimde siyak ve sibak (anlam bağlantısı, bütünlüğü) bulamazsanız pek üzerinde durmuyuz."*

Konya'daki seminer rezaletini hikâye edeceğim zevattan kimseyi Ankara'da bulamadım. Şimdi vakit merhununu (zamanının gelmesini) bekliyorum. Ancak bir rapor yazıp vekile yollamak niyetindeyim.

Ankara'da iken Vakıflar Umum Müdürlüğüne gittim. Müdür-i Umumi mezun (izinli) imiş. Müdür-i Umumi Muavini Nusret Bey dostumdur. Kendisine Şerefeddin (Şerafettin) Camii dolabındaki halıların ahvalini söyledim. Reyimi (görüşümü) sordu. Mevlâna Müzesi'ne verilmesi icap ettiğini, çünkü vakıflar idaresi tarafından hiçbir zaman bir halı müzesinin açılmayacağını; vakıflar idaresinin de, diyanet işlerinin de vâzül-yed buldukları (ellerinde tuttukları) âsâr-ı kıymet-dârin (kıymetli eserlerin) zamanla yok olacaklarını... söyledim. Bunun üzerine Nusret Bey, hemen devredebileceğini vaat etti. Bittabi bu arada evvelce vuku bulan talebin Vakıflar Müdüriyet-i Umumiyesine gayet sert bir cevapla karşılandığını da hatırlattım. Özur diledi.

Şimdi bu işin muamelesi için Eski Eserler ve Müzeler Müdüriyet-i Umumisine keyfiyeti bildirmeniz lazım gelmektedir. Orası, babusus (özellikle) Müdür-i Umumi Rüstem Doyuran Beyefendi bu müracaatı ne suretle karşılar?.. Orasını kimse, hatta kendisi dahi bilmez!.. İnşallah, eşrefsaatte müspet bir karara iktiran eder (yaklaşır, erişir). Fakat mutlaka sizin bir Ankara seferi yapmanız ve Vakıflar Müdür-i Umumi Muavini Nusret Beyi görmemiz; işin intacını tesbil (sonucunu kolaylaştırma) için zaruridir. Vakit geçirmeğe de gelmez. Çünkü Müdür-i Umumi Nihat Danışman Beyin senelik izninin bitama ereceği (biteceği) tarih yakındır. O, Ankara'ya avdet ettiği (döndüğü) takdirde, halılar, ilelebet cami dolabında kalmağa, çürümeğe ve toz olmağa mahkûm olur.

Nusret Beye yarın öbür gün bir mektup yazıp Beşehir'indeki halı ve kilimlerin de Konya Müzesi'ne verilmesini teklif edeceğim. Bu teklifimi de kabul edeceğini umuyorum. Zat-ı âliniz bunlardan da bahsedersiniz kendisine...

Oktay (ASLANAPA) Bey, Eşrefoğlu Camii mihrabının fotoğrafını çekmişti. Bu da, davanın kazanılmasında en adil şahit olacaktır.

Camilerin dolaplarında gözler içinde her türlü alakadan mahrum yazma kitapların da müzenizin kütüphanesine naklini talep edeceğim. Zat-ı âlileriniz de bu hususu Nusret Beye söylersiniz.

Şimdilik bu kadarla iktifa eder, hürmetlerimi teyit eylerim muhterem efendim.

Ahmet Bey başta olmak üzere müzeci arkadaşlara ayrı ayrı muhabbetlerimi ve selâmlarımı söyleminizi dilerim.

Fi 21 Temmuz 1963
Rıfkı Melül"

İkinci örnek mektup da Abdülbaki

GÖLPINARLI'ya ait. Ki, bu mektup Gölpınarlı'nın en insaflı isteklerini muhtevir.

“(Yeni yazıyla):
16. I. 1958
İstanbul

Çok Muhterem Efendim,

Mehmet Önder kardeşimizin Almanya'dan gelip gelmediğini bilemediğimden sizi tasdi etmek (baş ağrıtmak, can sıkırmak) zorunda kaldım; kusura bakmamızı, ricamızın isafını (kabul edilmesini, yerine getirilmesini) hassaten niyaz ederiz.

Cenab-ı Pir Efendimizin “Fih-i Mâfih”nden, Dergâh Kütüphanesi'nde kaç tane varsa bu nüshaların tavsiflerini, ketebelelerini (kâtibinin imzasını), yazılarının şekillerini, doğruluk bakımından ne dereceye kadar ve hangisine itimat edilebileceğini yazıp gönderirseniz pek büyük bir lütufta bulunacaksınız; hele bu lütfu birkaç güne kadar ibzal buyurursanız (esirgemeyip yerine getirirseniz) minnettarlığımız bir kat daha artacaktır.

İnşallah yazın görüşürüz. Selman'ın hürmetleri var. Huzur-ı Pir-i Dest-gir'de (El Tutucu Pir/ Mevlâna) bu kulların âcizi tarafına da mirac-ı sim-payeye (gümüş ayaklı merdiven, Dergâh'taki Gümüş Eşik) yüzler gözler yüzler gözler sürerek niyazda bulunmanızı rica ederim.

Takdim-i takdime-i hürmet (saygı hediyesi sunma) ve teyid-i muhabbet ve meveddet eylerim (dostluk ve sevgiyi doğrulayıp pekiştirme) efendim.

(İmza yeni yazıyla):
ABaki Gölpınarlı

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi,
Takvim-hane Caddesi,

Bayezid
İstanbul

(Mehmet ÖNDER'in gelen mektuba yeni yazıyla yazdığı haşiyesi/kenar notu:)

Necati Bey,
Abdülbaki'nin istediği bilgileri özlü bir liste hâlinde hazırlayalım. Müsterek bir mektup yazarak göndereyim. Mektubu ben hazırlayayım. Bazı ricalarım da olacak, onu da isteyelim.

MÖ”

1 Bu mektubun sol altında mektubun yazıldığı rik'a hatıyla “Midhat Yeniharman” ismi yer alırken; mektubun sol altında da güzel bir ta'lik hatla yazılmış “e'l-fakirü'l-Melâmi / Hasan Selâmi” sıfat ve isminin altına da “Hasan Selâmi” imzası atılmıştır.

2 Halil Can'ın 5 Recebül-Müreceb 1385/30 Teşrin-i Evvel/Ekim 1965 Ağustos 1967 tarihli mektubunun altına yazmış.